

ATMOSFÆRE // Tonene fra Edvard Griegs flygel gir stadig gjenklang. Fra mesterens egen pianokrakk vil Pål Eide vise verden hvor viktig komponisten virkelig var.

Spiller opp til storm ved Griegs flygel

ERIK FOSSEN
 erik.fossen@ttb.no
 foto: **ERIK BREKKE**

Høstsoolen skinner gjennom vinduene på Trolldhaugen. En gruppe turister er på omvisning i Edvard Griegs villa, da en skikkelse med halvlangt, gråhvitt hår dukker opp fra innet og setter seg ved flygelet. Et andeklig sus går gjennom flokken, kan det virkelig være...?

Nei, selvfølgelig ikke – Edvard Grieg har vært død i 111 år. Flygelet hans står her dog ennå.

Lyden av Trolldhaugen

Nå tar Pål Eide mesterens gamle Steinway i bruk for å demonstrere at Grieg fortjener en enda større plass i musikkhistorien enn mange gir ham.

– Grieg var forut for sin tid, men det blir ikke så mye vektlagt. Han har imidlertid vært veldig viktig for musikkens utvikling, sier Eide.

Turistene blir stående og vente, men pianisten poserer bare for fotografen. Først til våren får folk høre hans nye album, «Piano Pictures», innspilt i løpet av fire intense dager og kvelder i komponistens hjem. Den som lytter ekstra godt vil nok merke atmosfæren i det gamle huset, også.

– I går blåste det voldsomt, så det knaket og suste, men det tror jeg bare blir fint. Det er egentlig veldig sjarmende, sier Eide.

Den bergensfødte, danskboende pianisten har de siste årene fått et gjennombrudd med det kritikerroste albumet «Grey Clouds». Ideen til oppfølgeren fikk Eide da han holdt konsert akkurat her i januar.

– Det var storm, ekstrem vind og cirka tolv minusgrader. Mens publikum sto utenfor og frøs, lå jeg nede i kjelleren med tepper over meg. Man kunne kjenne vinden

innendørs. Men da jeg begynte å spille det første stykket, «Til våren», følte alle at varmen kom. Det er sjelden man får en så fantastisk opplevelse, men nettopp det å være her gjør alt sterkere, sier Eide.

– Man føler man kommer i nær kontakt med Grieg, fordi han selv har sittet her og kanskje spilte den samme musikken.

– En helt utrolig sensibilitet

Turistene følger Eide med blikket. Den lille gruppen er blant drøyt 80.000 som besøker Trolldhaugen hvert år. Noen av dem kjenner kanskje Eide igjen fra NRKs maratonsending «Grieg – minutt for minutt», der han også satt ved komponistens Steinway. Nå er han altså tilbake for å lage plate med flygelet fra 1892.

– Det er et fantastisk instrument med en helt utrolig sensibilitet, sier Eide.

– Det er stor forskjell på å arbeide med dette kontra et nyere flygel, hvor du må bruke mye mer krefter. Klanger er vakker og man kan kontrollere tonen ned til det aller svakeste og enda svakere enn det. For meg er det viktig å komme helt ned i de svakeste nyansene, noe som ikke alltid går an på nye flygel.

Ideen med albumet er å vise Griegs evne til å beskrive bilder

og følelser gjennom musikk. Eide vil dessuten få frem hvordan den norske romantikeren banet vei for moderne musikk, både gjennom sin harmoniske stil og fusjonen av folketoner og klassisk musikk.

– Grieg utviklet det harmoniske helt opp til kanten av hva dur og moll kan klare. Hans mest ekstreme stykke, «Klokkeklang», som jeg også spiller inn nå, har flere tonearter på en gang og må kunne kalles impresjonistisk musikk.

Fra Grieg til rock'n'roll

Eide hører klare paralleller mellom «Klokkeklang» fra 1892 og et av Claude Debussys mest kjente stykker, «Den sunkede katedral», fra knappe to tiår seinere. Han tror også Griegs «Folkelivsbilder» (1871) var en inspirasjon for Modest Musorgskijs berømte «Bilder fra en utstilling» (1874). Andre kjente komponister, fra Maurice Ravel til Sergej Rachmaninov, var dessuten fulle av lovord om bergskomponisten.

På albumet vil Eide dessuten fremheve Griegs påvirkning på de seinere norske komponistene David Monrad Johansen og Harald Sæverud.

– Jeg spiller inn «Kjempeviseslått» av Sæverud, som alle i Norge kjenner. I Danmark er det nesten ingen som har hørt stykket, men folk reagerer veldig positivt når jeg spiller det. Så det er blitt en misjon for meg å fortelle hele verden at dette må de høre. I tillegg til folkemusikktrekkene, kom også noe av Griegs viltskap inn i Sæveruds musikk, sier Eide.

Og, apropos viltskap: Ifølge Eide står også rocken i gjeld til Grieg.

– Når Grieg setter sammen

kontinuerlig faste rytmer og enkle harmonier fra folke-musikken med ekstrem energi i klassisk musikk, blir resultatet faktisk noe som kan minne om rock, men er mer kompleks, sier Eide.

– Hvis folk opplever det på nært hold, kan det være en «vill» opplevelse når en musiker «gir alt» i en fremførelse.

Stemmer to ganger dagen

Omvisningen er over og Eide har villaen for seg selv. Mens den tyske teknikeren Helmut Burk styrer opptakene fra Griegs gamle soverom i andre etasje, gjør danske Per Dreyer opptak til en egen dokumentarfilm om innspillingen.

To ganger for dagen kommer dessuten pianostemmer Rikard Brekne for å se til det gamle instrumentet. Etter at Brekne fikk temmet en voldsom knirking i fotpedalen den første oppraksdagen, har både flygelet og hele huset tatt godt imot den gråhårede gjesten.

– Da jeg skulle opp i kontrollrommet en dag, gikk døren opp av seg selv, sier Eide lattermildt.

– Det kan man jo tro hva man vil om.

FAKTA

Pål Lindtner Eide (48)

- Konsertpianist. Født i Bergen, flyttet til Kristiansand som åtteåring.
- Utdannet ved Det Kongelige Danske Musikkonservatorium. Studerte seinere ved Tsjajkovskij-konservatoriet i Moskva og under Jiri Hlínka i Oslo.
- Konsertdebuterte i 1997. Siden har Eide hovedsakelig spilt solokonsert på mindre scener rundt om i Skandinavia.
- Har de siste par årene vekket oppsikt med sin første internasjonale plateutgivelse, «Grey Clouds», hvor Eide spiller stykker av Liszt, Ravel, Debussy og Stravinskij.

JÆRVEDIG SCENE: Mens turister på omvisning gjør store øyne, spiller pianist Pål Eide og fotograf Per Dreyer inn både plate og dokumentarfilm på Trolldhaugen.